

Napotki za katalogizacijo doktorskih disertacij, magistrskih in diplomskih del

Definicije

Doktorska disertacija je delo, s katerim je avtor pridobil naslov doktor znanosti.

Magistrsko delo je delo, s katerim je avtor pridobil naslov magister znanosti.

Diplomsko delo je delo, s katerim je avtor pridobil veljaven strokovni naslov.

Definicije so povzete iz priročnika COMARC/B, Dodatek F.6 Tipologija dokumentov/del – definicije in priporočila.

Splošni napotki

Pri katalogizaciji doktorskih disertacij, magistrskih in diplomskih del uporabljamo veljavna katalogizacijska pravila (PPIAK, Prekat, ISBD-ji), pri čemer upoštevamo vrsto gradiva (npr. tiskano, elektronsko, muzikalije ipd.) ter uporabljamo ustrezne standarde, v formatu COMARC/B pa ustrezne maske. Pri kreiranju bibliografskega zapisa dosledno upoštevamo format COMARC/B.

Doktorske disertacije, magistrska in diplomska dela so v večini primerov natisnjene polpublikacije, ki so razmnožene v nekaj izvodih, namenjenih za zagovor. V teh primerih jih obdelamo v skladu s standardom ISBD(M).

Če doktorska disertacija, magistrsko ali diplomsko delo izide samo v neknjižni obliki (CD-ROM, videoposnetek, zvočni posnetek ipd., npr. "umetniške" diplome), delo obdelamo po ustreznem standardu (ISBD(ER) ali ISBD(NBM)).

Če je tiskanemu izvodu dela priložena ista vsebina na elektronskem nosilcu (disketa, CD-ROM ipd.), obdelamo te nosilce samostojno, v posebnem bibliografskem zapisu, v skladu s standardom ISBD(ER).

Če je poleg tiskane verzije dela na spletu javno dostopna tudi elektronska verzija v polnem besedilu, navedemo referenco na spletno verzijo v zapisu, v katerem opisujemo tiskano verzijo dela.

Posebnosti pri katalogizaciji

Blok 0XX

Podpolje 001t

Vnos kode v to podpolje na splošno ni obvezen, je pa priporočljiv. Vnos je obvezen v zapisih za dela, katerih avtorji so evidentirani kot raziskovalci pri Agenciji za raziskovalno dejavnost RS (ARRS). Podatek vnesemo tudi, če želimo, da se bo delo v osebni bibliografiji avtorja razvrstilo po tipologiji.

Pri obdelavi doktorskih disertacij, magistrskih in diplomskih del pridejo v poštev naslednje kode:

- 2.08 – Doktorska disertacija
- 2.09 – Magistrsko delo
- 2.11 – Diplomsko delo (Opomba: To kodo uporabimo za vse vrste diplomskih del, npr. diplomska dela univerzitetnega študija, diplomska dela visokošolskega strokovnega študija, višješolska diplomska dela itd. Zaključnih nalog takih vrst izobraževanja, po

katerih avtor pridobi strokovni naslov, ki velja samo v določenem (omejenem) krogu ustanov ali organizacij (npr. vojska), **ne** štejemo med diplomska dela).

Blok 1XX

Podpolje 105b

V podpolje vnesemo kodo za vrsto vsebine dela.

Pri obdelavi doktorskih disertacij, magistrskih in diplomskih del pridejo v poštev naslednje kode:

- m – doktorska disertacija
- m2 – magistrsko delo
- m5 – diplomsko delo (S to kodo označimo diplomska dela univerzitetnih in visokošolskih strokovnih študijskih programov, po katerih avtor pridobi 7. stopnjo izobrazbe.)
- m6 – višješolska diplomska naloga (S to kodo označimo diplomska dela višješolskih študijskih programov, po katerih avtor pridobi 6. stopnjo izobrazbe. Za zaključne naloge te kode **ne** uporabljamo.)

Blok 2XX

Polje 200

V polje 200 vnašamo podatke o naslovu in navedbi odgovornosti.

Opozoriti moramo, da je "mentor" podatek o odgovornosti, ki ga v skladu s katalogizacijskimi pravili med navedbami odgovornosti **ne** navajamo (gl. Prekat, točka 1.5.1). Podatka o mentorju torej **ne** vnašamo v podpolje 200g. Če je podatek o mentorju pomemben za katalogizacijsko ustanovo, mentorja navedemo v opombah, v polju 314. Podatek vnesemo tudi v polje 702, vendar ne naredimo dodatnega vpisa.

Podpolje 210c

Avtorja doktorske disertacije, magistrskega ali diplomskega dela smatramo za individualnega založnika, zato ga v podpolje 210c vnesemo z začetnico osebnega imena in priimkom (gl. Prekat, točka 4.2.1.2).

V redkih primerih (npr. nordijske države) je založnik doktorskih disertacij lahko tudi univerza. Če je založnik na publikaciji naveden, ga tako tudi vnesemo v podpolje 210c.

Primeri:

- Avtor diplomskega dela je individualni založnik:
210 __ aMaribor c[A. Novak]
- Založnik doktorske disertacije je univerza:
210 __ aUppsala cUniversitet

Polje 225

V polje 225 vnašamo podatke o zbirki. Po definiciji zbirka publikacij "... Obsega vse publikacije, ki jih izda določeni založnik ali izdajatelj, ali publikacije, ki obravnavajo sorodno tematiko, pogosto izraženo s skupnim naslovom, in jih izda določeni založnik ali izdajatelj" (gl. Pravilnik i priručnik za izradbo abecednih kataloga. Razlage strokovnih izrazov in stvarni kazali / Eva Verona. – Ljubljana : Narodna in univerzitetna knjižnica, 1998).

Ker avtorja doktorske disertacije, magistrskega ali diplomskega dela smatramo za individualnega založnika, je malo verjetno, da je avtor tudi založnik zbirke, v katero bi lahko uvrstili opisovano delo. Prav tako pri nas univerze niso založniki doktorskih disertacij, magistrskih ali diplomskih del, zato v zapise za ta dela podatkov o zbirkah **ne** vnašamo.

Dosedanja praksa nekaterih knjižnic, ki v polju 225 navedejo fakulteto, na kateri je bilo delo izdelano, ni v skladu z gornjo definicijo in zato ni pravilna.

Blok 3XX

Polje 301

V to polje vnesemo opombo o kateri koli identifikacijski številki, ki se pojavlja na dokumentu ali mu je bila dodeljena.

Primer: po potrebi vnesemo interno identifikacijsko številko, npr.:

301 __ aŠtevilka dipl. dela univerzitetnega programa: 8620

Polje 314

V polju 314 navedemo mentorja, ki ga nismo navedli v polju 200, če je podatek o mentorju pomemben za katalogizacijsko ustanovo. Podatek vnesemo tudi v polje 702, vendar ne naredimo dodatnega vpisa.

Primer:

314 __ aMentor Janez Novak

Polje 328

Po UNIMARC-u vnašamo to polje v bibliografske zapise za doktorske disertacije.

V slovenski katalogizacijski praksi uporabljamo to polje tudi za magistrska ali diplomska dela. V podpolju a običajno navedemo ustanovo, ki je podelila naslov. Podpolja *d* – *Leto zagovora*, *e* – *Leto promocije*, *f* – *Znanstveni naslov* in *g* – *Znanstveno področje* izpolnjujemo le, če je podatek pomemben za katalogizacijsko ustanovo.

Opombo v podpolju 328a oblikujemo tako, da najprej navedemo univerzo, nato fakulteto in nato oddelek, na katerem je bilo delo izdelano. Navedbi "univerza" in "fakulteta" krajšamo v skladu s katalogizacijskimi pravili (gl. Prekat, Dodatek B).

Vrsto zaključnega dela (tj. doktorska disertacija, magistrsko ali diplomsko delo) navedemo v opombi samo, če podatek ni naveden v polju 200, ponavadi v podpolju e. Če ta podatek navedemo, ga navedemo kot prvega, pred podatki o ustanovi. Tudi navedbe o vrsti zaključnega dela krajšamo, in sicer "doktorska disertacija" kot "dokt. disert." (gl. Prekat, Dodatek B), "magistrsko delo" kot "mag. delo" in "diplomsko delo" kot "dipl. delo". Pri diplomskih delih v podpolju 328a vedno navedemo samo splošno navedbo "dipl. delo". Če je za katalogizacijsko ustanovo pomembna podrobnejša opredelitev (npr. diplomsko delo visokošolskega strokovnega študija), tako opombo vnesemo v polje 300.

Primeri:

- Vrsta zaključnega dela **je** navedena med podatki o naslovu:

200 0_ aStres in zadovoljstvo pri delu medicinske sestre ediplomsko delo fArijana Steblovnik

328 __ aUniv. v Ljubljani, Filozofska fak., Oddelek za psihologijo

- Vrsta zaključnega dela **je** navedena med podatki o naslovu, katalogizator delo podrobneje opredeli:

200 0 __ **a**Faktorji tveganja okužb pri pranju bolnišničnega perila **e**diplomsko delo
fSimona Šket

300 __ **a**Dipl. delo visokošolskega strokovnega študijskega programa

328 __ **a**Univ. v Mariboru, Fak. za strojništvo, Tekstilstvo

- Vrsta zaključnega dela **je** navedena med podatki o naslovu, ustanova, ki je podelila naslov, ni članica univerze:

200 0 __ **a**Bluetooth tehnologija in njena raba **e**diplomska naloga v višješolskem strokovnem izobraževalnem programu Elektronika **f**Tomaž Krofel

328 __ **a**Šolski center Velenje, Višja strokovna šola

- Vrsta zaključnega dela **ni** navedena med podatki o naslovu:

200 0 __ **a**Vplivi folklorizma na slovensko plesno izročilo **f**Rebeka Kunej

328 __ **a**Mag. delo, Univ. v Ljubljani, Filozofska fak., Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo

- V opombi navajamo tudi podatke o datumu zagovora, znanstvenem naslovu in področju:

328 __ **a**Univ. v Ljubljani, Biotehniška fak., Oddelek za biologijo **d**20020325
fdr. naravoslovnih znanosti **g**biologija

Opomba: V podpolju **f** navajamo samo znanstvene naslove, pridobljene po končanem podiplomskem študiju, **ne** navajamo pa strokovnih naslovov, pridobljenih po končanem dodiplomskem študiju (npr. prof. matematike).

Opomba:

Če obdelujemo monografsko publikacijo, ki je bila izdana na osnovi doktorske disertacije, vpišemo opombo o tem v polje 300. Za oblikovanje opombe upoštevamo tudi PPIAK, čl. 236/2 (primer 13).

Primer:

300 __ **a**Delo nastalo na osnovi avtorjeve doktorske disertacije

Blok 7XX

Polja 70X

V podpolje 3 vpišemo ustrezno identifikacijsko številko normativnega zapisa za avtorja.

V podpolje 4 vnesemo kodo za vrsto avtorstva (npr. *070 – avtor*, *991 – mentor*).

V podpolje 8 vpišemo šifro ustanove/organizacije. To šifro obvezno vpišemo v vseh zapisih, ki jih ustanova želi uvrstiti v bibliografijo ustanove. Šifro ustanove običajno pripišemo mentorju, lahko pa tudi avtorju dela (npr. šifro oddelka, na katerem je nekdo diplomiral), kar omogoča kasnejše iskanje.

Mentorja vedno vpišemo v polje 702, vrednost prvega indikatorja pa je vselej 0 (kar pomeni, da ne naredimo dodatnega vpisa za mentorja).

Blok 8XX

Polje 856

Kadar je poleg tiskane verzije dela na spletu javno dostopna tudi elektronska verzija dela v polnem besedilu, v zapisu, v katerem opisujemo tiskano verzijo dela, v polju 856 navedemo spletni naslov elektronske verzije dela. Prvi indikator polja 856 dobi vrednost *4* – *http*, drugi pa vrednost *1* – *elektronska verzija*. Elektronski (URL) naslov vpišemo v podpolje *u*, po potrebi pa dodamo še opombe (npr. o omejeni dostopnosti) v podpolje *z*.

Primer:

85641 **u**<http://www.epf.uni-mb.si/ediplome/pdfs/plajh-vesna.pdf>

Blok 9XX

Podpolje 992b

Podpolje je namenjeno vnosu različnih oznak, ki si jih za različne namene (lažje iskanje, izpisovanje, statistike ipd.) oblikuje knjižnica sama. Po podatkih v tem podpolju se išče besedno, kar pomeni, da lahko v podpolje vnesemo več oznak za različne namene. Oznake ločimo z vejico. Podatek je možno iskati le v lokalni bazi podatkov z iskalno predpono **BI=**.

Iskanje v COBISS2/Katalogizaciji in v COBISS/OPAC-u

Po kodi v podpolju 001t je možno iskati z iskalno predpono **TD=** (primer: **TD=2.09**).

Po kodi v podpolju 105b je možno iskati z iskalno predpono **CC=** (primer: **CC=m5**).

Podatke v podpoljih 200acdehi iščemo z iskalno predpono **TI=**.

Podatke v podpolju 210c iščemo z iskalno predpono **PU=**.

Podatke iz opomb (podpolji 300a, 301a) iščemo besedno, z iskalno pripono **/NT**.

Po kodi v podpolju 7XX4 je možno iskati z iskalno predpono **AC=** (primer: **AC=070**).

Po kodi v podpolju 7XX8 je možno iskati z iskalno predpono **FC=** (primer: **FC=3-207.06**).

Po oznaki v podpolju 992b je možno iskati z iskalno predpono **BI=** (primer: **BI=D0602**).

Primeri iskanja:

Uporabnik na Pedagoški fakulteti v Mariboru želi vedeti, koliko je v knjižnici diplomskih nalog, ki so izšle leta 2005 in so nastale na oddelku za razredni pouk (tj. mentor je z oddelka za razredni pouk).

Razlaga: diplomska dela so v podpolju 105b kodirana s kodo m5. Koda avtorstva za mentorja je 991. Šifro ustanove v podpolje 7XX8 vnesemo po šifrantu. Iščemo samo tiste zapise, v katerih je mentor z določenega oddelka, zato morata biti oba podatka (tj. koda avtorstva in šifra ustanove) v istem polju. Tako iskanje izvedemo z uporabo operatorja **WITH (W)**. Iskalni izraz se tako glasi:

Select **CC=m5 and PY=2005 and (AC=991 (W) FC=3-207.03)**

Uporabnik želi vedeti, koliko magistrskih del iz obdobja zadnjih treh let je v knjižničnem katalogu.

Razlaga: magistrska dela lahko iščemo po kodi m2 v podpolju 105b ali po tipologiji 2.09 v podpolju 001t. Če predpostavimo, da vsi zapisi nimajo vnesenih obeh kod, si pri iskanju pomagamo z operatorjem OR. Dela po obdobju izida iščemo z iskalno predpono PY= in dvopičjem med letnicami. Eden od možnih iskalnih izrazov je:

```
Select (CC=m2 or TD=2.09) and PY=2004:2006
```

Za potrebe internih statistik želi knjižničar iz Mariborske knjižnice vedeti, koliko diplomskih del je bilo v knjižnici obdelanih v enem mesecu (npr. v aprilu 2006).

Razlaga: iskanja se lahko lotimo na več načinov. Diplomski dela lahko iščemo po kodi m5 v podpolju 105b ali po tipologiji 2.11 v podpolju 001t. Datum obdelave lahko enačimo z datumom kreiranja zapisa, kar iščemo z iskalno predpono DM=. Dodamo lahko še iskanje po kreatorju iz naše knjižnice. Lahko pa si knjižnica tudi določi interne oznake, ki jih vsi katalogizatorji vpisujejo v podpolje 992b in s pomočjo katerih lahko hitro najdemo zapise. Če si knjižnica npr. določi oznako "Dlmm" in taka oznaka npr. pomeni "D – diplomska dela", "l – zadnji dve cifri leta obdelave" in "mm – mesec obdelave" (za zgornje vprašanje bi bila tako izmišljena oznaka npr. "D0604"), lahko po takih oznakah v lokalni bazi podatkov iščemo z iskalno predpono BI=. Možnih je več iskalnih izrazov, npr.:

```
Select CC=m5 and DM=200604* and CR=SIKMB*
```

```
Select (CC=m5 or TD=2.11) and DM=200604* and CR=SIKMB*
```

```
Select BI=D0604
```

IZUM, oddelek Razvoj vzajemne katalogizacije

NUK, Bibliotekarski raziskovalni center

Pripravljeno: 22. 12. 2006